

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Аліна Баліцька

*студентка IV курсу СВО бакалавра
факультету філології й журналістики
імені Михайла Стельмаха
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
(Наук. керівн. – д. філол. н., проф. Іваницька Н.Л.)*

УРОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ У 5 КЛАСІ

Світ, в якому ми живемо, стає все складнішим і динамічнішим, тому інтеграція в сучасне суспільство і знаходження свого місця в житті вимагають від кожної людини дедалі більших зусиль і компетенцій.

Софія Русова зазначала: «Чим глибша прірва між різними типами знань, потрібними для життя, і тими, що подаються школою, тим менший вплив школи на майбутнє життя учнів».

Актуальність теми та її практичне значення полягає в тому, що концепція мовної освіти в Україні орієнтує на виховання національно-мовної особистості, громадянина України, людини, яка любить українську мову як рідну і шанує як державну, а також вивчає й іноземні мови, користується ними в різних сферах спілкування, дбає про належний рівень мовної культури, як своєї, так і культури інших країн. Це зумовлює особливу увагу до мовленнєвого розвитку учнів, до розвитку їхньої комунікативної компетентності.

Мета статті полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні змісту, типології та структури сучасних уроків української мови; в розробленні й апробуванні технологій уроку української та англійської мов у 5 класі.

Важлива лінгводидактична проблема теорії та методики сучасного уроку української та англійської мов в системі загальноосвітньої школи XXI

століття передбачає осмислення чинних та пошуку нових шляхів і технологій навчання.

Проблемі уроку української мови, технологій його проведення, поєднанню в ньому традиційного та інноваційного, визначенню змісту, структури, типології й організації уроків приділяли увагу в дослідженнях класики наукової думки і продовжують студіювати сучасні науковці:

✓ філософи (В. Андрущенко, В. Аршинов, Г. Батищев, О. Больнов, Є. Боринштейн, М. Бубер та ін.);

✓ лінгвісти (Ф. Бацевич, М. Бубер, І. Вихованець та ін.);

✓ педагоги (В. Адольф, А. Алексюк, Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанський, Г. Балл, Б. Блум, В. Бондар, Т. Браже, Г. Ващенко та ін.);

✓ психологи і психолінгвісти (Б. Бадмаєв, В. Беянін, І. Бех, М. Богоявленський, О. Лурія, А. Маркова, А. Матюшкін, Ю. Машбиць, Н. Менчинська, та ін.).

Сучасний урок – це перш за все урок, на якому вчитель вміло використовує всі свої можливості для розвитку особистості школяра, його активного розумового росту, глибокого й усвідомленого засвоєння знань, для формування його моральних основ [2, с. 139]. Саме таким має бути урок української мови у 5 класі.

У педагогічній практиці проводяться такі нестандартні сучасні уроки – урок-семінар, урок-лекція, урок-конференція, урок-гра (ділова чи рольова), урок-подорож, рідше – урок-змагання, урок-консультація, урок-діалог, урок-аукціон, урок-суд, бінарні чи комп'ютерні уроки, уроки пошуку істини, уроки «без дзвінка», уроки-концерти та інші.

Так, після вивчення теми «Фонетика» у 5 класі доцільно буде провести урок-гру «Поле чудес». Картки-завдання для червоного поля – найважчі у цій грі.

Наприклад:

Завдання 1-10

1. Дати визначення звука. Чи є повна відповідність між звуковим складом слів і позначенням їх на письмі? Навести приклади.
2. Виконати звуковий запис слів: *ходжу, одживає, порт'єра, шука.*
3. Поділити на склади і позначити можливі переноси слів: *ім'я, багатоскладовий, жар, український.*
4. Зробити фонетичний розбір слів: *дзига, сім'я* [4, с. 4].

Згідно з освітньою реформою, однією з ключових компетентностей є володіння іноземною мовою. Це є важливим для всіх – і для математиків, і для хіміків, і для філологів . Тобто, іноземна мова є не основним об'єктом вивчення, натомість, вона є незамінним засобом комунікації. Саме тому це так важливо – підтримувати рівень викладання іноземних мов у навчальних закладах на належному рівні.

Сучасна дидактика, як наука, що вивчає методи викладання, не стоїть на місці, вона постійно рухається вперед, особливо, якщо цьому сприяють провідні університети світу. І, безперечно, з доступом до інтернету вчителі іноземних мов мають безліч ресурсів для підвищення і осучаснення своєї кваліфікації.

Слово «інтерактив» (пер. з англійської «inter» – взаємний, «act» – діяти) означає взаємодіяти. «Інтерактивне навчання» можна визначити як взаємодію вчителя та учня в процесі спілкування та навчання з метою вирішення лінгвістичних та комунікативних завдань. Інтерактивна діяльність включає організацію та розвиток діалогічного мовлення, спрямованих на взаємодію, взаєморозуміння, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу.

Дидактичний аспект інтерактивних технологій досліджують такі відомі вчені, як Г. Брос, М. Кларен, Л. Пироженко, Н. Фомин, О. Пометун, Н. Суворова та інші.

Інтерактивна взаємодія характеризується високим показником інтенсивності спілкування учасників, їх прямою комунікацією, зміною

використаних прийомів та форм спілкування, що допомагає урізноманітнити сприйняття інформації, тим самим, покращуючи її засвоєння [6, с. 35–37].

Використання інтерактивних методів навчання спонукає не лише учня, але й вчителя до постійної творчості, сприяє розвитку педагогічних здібностей, орієнтує на пошук унікальних якостей учнів, особливостей їх мислення.

Основними складовими ефективності заняття є теоретичні знання учнів, ретельне планування заняття та творчий підхід вчителя.

Структура заняття з англійської мови із застосуванням інтерактивних технологій проходить в чотири етапи:

1) Підготовка. Цей етап передбачає організаційні моменти, такі як роздатковий матеріал, вирішення питань місця проведення та необхідних технічних засобів.

2) Вступ. На даному етапі важливі пояснення правил, мети, технічно сформоване завдання, розділення на групи, розподіл ролей та нагадування студентам про кількість відведеного на «гру» часу.

3) Проведення. Обов'язковим є обговорення заданих вчителем ситуацій, самостійний або груповий пошук рішень, формування відповідей.

4) Рефлексія та результати. Елементами даного етапу є обговорення результатів «гри», оцінювання, зворотній зв'язок [1, с. 7–11].

До інтерактивних методів навчання відносять презентацію, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проектування бізнес планів, проєктів, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних програм та залучення англомовних спеціалістів.

Гра – найбільш доступний для учнів вид діяльності, спосіб переробки отриманих із зовнішнього світу вражень [3, с. 10]. У грі яскраво проявляються особливості мислення та уяви, емоційність, активність, розвиваюча потреба в спілкуванні. Гра має велике значення для розвитку

особистості. Успіх навчальної гри визначається можливостями учасників, а також віковими особливостями. Навчальна ділова гра має такі функції:

1. Розвиваюча – забезпечує під час навчальної діяльності розвиток творчого потенціалу учнів, їх самостійності в оволодінні методами отримання необхідних знань.

2. Комунікабельна – реалізується через організацію спілкування, регулювання міжособистісних відносин, виникнення механізму саморегуляції поведінки.

3. Активізуюча – передбачає стимулювання пізнавальних процесів, інтересів, потреб.

4. Інформаційна – проявляється у спрямованості змісту гри на соціальні, психологічні та методичні проблеми.

5. Функції інтеграції знань забезпечує міжпредметні зв'язки між курсами загальних об'єктів вивчення [6, с. 45–67].

Приклад гри, який ми можемо використовувати на уроках англійської мови у 5 та старших класах:

Grabamminute – гра, в якій учню надається 1 хвилина, для представлення терміну, написаного на інтерактивній картці. Учасник має надати найбільше інформації про даний предмет/термін, його значення, використання, тощо.

Отримує перемогу, учень, який надав найбільш повну та зв'язну інформацію про вказаний в картці предмет або термін.

Перевірка знань: словниковий запас з певної теми у поєднанні з граматикую. Хороший спосіб для закріплення пройденого матеріалу.

Особливості гри: покращується навички швидкого реагування, критичного мислення.

Отже, уроки української та англійської мов у 5 класі мають свої особливості викладання. Адже, спостерігаючи під час нетрадиційних уроків за учнями, можна сказати, що вони надають перевагу саме таким урокам. На них відбувається співпраця з педагогом, формуються позитивні мотиви,

навчально-пізнавальної діяльності. Від учителя залежить, яким буде його урок; зміст уроку, засоби і форми навчання.

Список використаних джерел

1. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму: [Цікава і проста форма навчальної діяльності] // Завуч (Перше вересня). 2000. №8. С.7–11.
2. Конаржевский Ю.А. Анализ урока. – Москва : Центр «Педагогический поиск», 2000. 336 с.
3. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // Відкритий урок. 2002. № 5–6. С.7–10.
4. Нестандартні підходи до вивчення української мови і літератури [Електронний ресурс]// Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/1zJfrEeFExc.html>. 2–4 с.
5. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Методика викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах. Київ. Ленвіт. 2001.
6. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ, 2004. 192 с.
7. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. Київ : Наук. думка, 2000. 680 с.

Ольга Безпалько

студентка I курсу СВО магістра

факультету філології й журналістики

імені Михайла Стельмаха

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

(Наук. керівн. – д. філол. н., проф. Іваницька Н.Л.)

ДІЄСЛОВО В АСПЕКТІ ЙОГО ДЕНОТАТИВНОГО ВИВЧЕННЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ МЕТОДИЧНИХ ПОШУКІВ

Питання взаємодії лексики та синтаксису сьогодні має чимало невіршених проблем. У ХХІ столітті вони часто вирішуються в контексті